

Integraal plan van aanpak integratie en participatie statushouders Wassenaar 2017 (z/17/9410/26001)

1. Inleiding

In 2015 en 2016 was er sprake van een verhoogde instroom van statushouders in Nederland en daarmee ook in Wassenaar. Deze verhoogde taakstelling heeft veel impact op divers beleid en uitvoeringsterreinen. In 2016 is de opvang en integratie succesvol verlopen, en er zijn goede resultaten behaald. Een aantal resultaten uit 2016 zijn:

- Vanuit de taakstelling huisvesting statushouders zijn 34 volwassenen en twaalf kinderen gehuisvest.
- Er is een start gemaakt met maatschappelijke begeleiding.
- Er zijn 7 participatieverklaringen ondertekend.

Hieronder ziet u de taakstelling per jaar vanaf 2015.

2015	41
2016	51
2017	45
Totaal	137

In 2017 start een nieuwe fase in de opvang en integratie van statushouders. In 2016 lag het accent op huisvesting. In 2017 is de zaak dat de nieuwe inwoners van Wassenaar zo snel mogelijk deel gaan uitmaken van de samenleving.

De gemeente ondersteunt dit vanuit haar bestaande mogelijkheden, en legt accenten op de volgende thema's: Taal, onderwijs, werk en inkomen en gezondheid. Daarvoor is een plan van aanpak opgesteld.

Het uitgangspunt van het plan van aanpak is dat de gehuisveste Statushouders zo snel mogelijk worden begeleid naar zelfredzaamheid en economische zelfstandigheid. Daarbij worden de conclusies van het rapport Het WRR-rapport "geen tijd te verliezen" (december 2015) en het SER-rapport "Nieuwe wegen naar een meer succesvolle arbeidsmarktintegratie van vluchtelingen". (December 2016) onderschreven en overgenomen.

In 2016 en 2017 zijn extra budgetten beschikbaar gesteld via het gemeentefonds, om gemeenten te compenseren voor de extra inspanningen die nodig zijn. Het is de bedoeling dat deze middelen optimaal benut worden voor de extra kosten die in 2017 en 2018 gemaakt worden. Hieronder wordt per aandachtsgebied (Huisvesting, Maatschappelijke begeleiding, participatieverklaring, Onderwijs, werk en inkomen) beschreven welke aandachtspunten er zijn.

Daarnaast wordt voorgesteld om de bekostiging van 2017 en 2018 samen te voegen tot een integraal plan voor twee jaar. Daardoor ontstaat meer continuïteit, en meer mogelijkheid om de integratie in Wassenaar te bevorderen.

Dit plan van aanpak is opgesteld met als doel een integrale aanpak in Wassenaar te realiseren met een sterke regie vanuit de gemeente, zodat optimaal kan worden samengewerkt tussen de betrokken partners.

2. Stand van zaken huisvesting statushouders.

Hieronder ziet u hoeveel statushouders zijn gehuisvest in Wassenaar in 2016. En de gerealiseerde taakstelling in de eerste helft van 2017 en de te verwachte taakstelling voor de tweede helft 2017.

Taakstelling Wassenaar	2016: 66	2017 eerste helft 20 + 10= 30	2017 tweede helft 15
Gerealiseerd	56	20 (per 1-5-2017)	
Nog te realiseren	+10 (Toegevoegd aan 2017)	10	

In 2016 is een achterstand van 10 plaatsingen ontstaan wegens een gebrek aan beschikbare woningen. Tot 1 mei 2017 zijn er 20 mensen geplaatst, waardoor de achterstand al bijna is ingelopen. Om de taakstelling te kunnen realiseren zijn de corporaties voor een groot deel afhankelijk van nareizigers en beschikbaar komende woonruimte. De taakstelling voor de 2^e helft 2017 is 15. Op grond daarvan zullen er tussen mei 2017 en 31 december nog 25 personen worden gehuisvest. Op grond van de nu bekende gegevens van COA, kan de gemeente Wassenaar dit invullen op basis van de nareizenden.

Knelpunten in het aantal beschikbare woningen

De Corporaties geven aan dat het moeilijk is om de taakstelling te realiseren, omdat er onvoldoende beschikbare woningen zijn. De woningen die er zijn, zijn onvoldoende gespreid. (De woningcorporatie wil de huisvesting van statushouders spreiden over diverse wijken.) De corporaties geven aan dat ze hierin meer van de gemeente Wassenaar verwachten. Dit is in de prestatieafspraken opgenomen. Er wordt onderzocht in hoeverre de woningvoorraad kan worden uitgebreid door ook gebruik te maken van commerciële verhuurders of het ter beschikking stellen van ruimte.

Woningen alleenstaande minderjarige vergunninghouders (AMV)

Vanuit de Wassenaarsche bouwstichting zijn twee woningen ter beschikking gesteld ten behoeve van minderjarige statushouders. Deze statushouders worden begeleid door Jeugdformaat. Op het moment dat deze minderjarige statushouders 18 worden, hebben zij recht op herhuisvesting in Wassenaar. De overgang naar zelfstandig wonen is groot. Dit vraagt extra begeleiding.

De instroom voor deze twee woningen zal de komende jaren blijven doorgaan. Dit heeft financiële en effecten op de huisvesting en taakstelling en begeleiding jeugd voor de komende jaren. Op dit moment is de gemeente Wassenaar in gesprek met jeugdformaat en de Wassenaarsche bouwstichting over de mogelijkheden om dit voort te zetten. Er wordt inzichtelijk gemaakt wat de consequenties van deze huisvesting voor de taakstelling en begeleiding in de komende jaren.

Actiepunten:

- Afstemming over huisvestingsproces met bijkomende knelpunten
- Onderzoek mogelijkheden extra huisvesting vanuit de gemeente Wassenaar
- Onderzoek met partners over vervolg AMV-huisvesting.

3. Maatschappelijke begeleiding:

Het startpunt voor een succesvolle integratie is de maatschappelijke begeleiding. Het is de aanlegsteiger voor alle andere terreinen. Dat is in de eerste maand onder andere de woningbezichtiging en contractondertekening, de registratie en inschrijving voor elektriciteit en gas, telefoon, inschrijving onderwijs, inschrijving werk en inkomen, aanvragen toeslagen etc.

Stichting Vluchtelingenwerk Wassenaar verzorgt deze eerste opvang.

Na de eerste maand is het nodig om de ontwikkeling te blijven volgen zodat veel problemen preventief kunnen worden aangepakt of voorkomen. Daarvoor is de inzet van (vrijwillige) maatschappelijke begeleiders nodig. De uitvoering en mate van maatschappelijke begeleiding is bepalend voor het succes in latere fases. Daarom wordt de vraag aan Stichting Vluchtelingenwerk Wassenaar in 2017 geconcretiseerd en aangevuld.

Er vinden gesprekken plaats met Stichting Vluchtelingenwerk Wassenaar op welke manier en op welke termijn stichting Vluchtelingenwerk dit kan bieden. Gezien het belang van maatschappelijke begeleiding wordt ook georiënteerd op maatschappelijke begeleiding via andere organisaties.

- Actiepunten:
- Herdefiniëring subsidieopdracht vanaf 2017 en resultaten voor 2016 en 2017 maatschappelijke begeleiding Vluchtelingenwerk Wassenaar.
- In beeld brengen van de totale caseload van statushouders en het voeren van klantregie binnen een integrale aanpak vanuit werk en inkomen.
- Aanpak integratie en maatschappelijke begeleiding AMV 18 - 18+ afspraken maken met jeugdformaat/ evt. andere groepen (Eritrese jongeren).
- Verbinding leggen tussen maatschappelijke begeleiding en burgerinitiatieven: Raad van kerken, bibliotheek, SMOW, sport en vrijwilligerswerk etc. deze ook meer aanpassen naar die van Voorschoten: uitwisseling organiseren.

4. Jeugd en Onderwijs

Jeugdige statushouders (tot 18 jaar) zijn zeer kwetsbaar. Deze kinderen komen uit oorlogsgebied, en het is van belang om te volgen hoe deze kinderen zich op gezondheidsgebied en psychosociaal ontwikkelen. Bij de vestiging in de gemeente is het van belang dat kinderen snel in beeld zijn bij alle betrokken partijen, zoals onderwijs, CJG, Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en primair onderwijs of voortgezet onderwijs, internationale schakelklas (ISK). In veel gevallen heeft het kind al langere tijd geen onderwijs meer heeft gehad. De cultuurschok in Nederland, de spanningen die verwerkt worden en vooral de taal: Uit de eerste ervaringen in het land blijkt dat de school/ taalklas daarin de essentiële basis biedt: Een centrale rol hierin speelt onderwijs als dagbesteding,

sociale integratie en als signalerende partij. Taalachterstand kan worden voorkomen door een snelle plaatsing van kinderen op een VVE-plek basisonderwijs en de schakelklassen. Er wordt onderzocht wat nodig is bij VVE en CJG binnen de reguliere dienstverlening.

Onderwijs 0-18:

Zoals bekend is er een tekort aan basisschoolplekken in Wassenaar. Om de instroom van kinderen van statushouders in 2016 goed te organiseren is een schakelklas onderwijs ingesteld. Dit is in samenwerking met de gemeente Voorschoten gebeurd.

Per juli 2016 stromen alle kinderen uit deze schakelklas uit. Er is niet bekend wanneer en of er nog kinderen in het schooljaar 2017-2018 instromen in het basisonderwijs. Dat betekent dat het in stand houden van de schakelklas niet meer nodig is. Mochten het komend jaar toch nog statushouders kinderen in Wassenaar instromen, dan wordt concreet gekeken naar de mogelijkheden tot plaatsing en taalondersteuning en eventuele plaatsing op scholen in Den Haag. Daarover wordt contact gehouden met de schooladviesdienst en onderwijs.

Kinderen vanaf 12 jaar gaan naar de schakelklassen voortgezet onderwijs. Dit verloopt volgens plan, er zijn geen knelpunten.

De begeleiding van jongeren vanaf 18 jaar dient extra aandacht te krijgen in de afspraken rond begeleiding taal, opleiding en werk. Voor jongeren vanaf 18 jaar gaan we uit van een scholingstraject met taal en beroepsschakeling tot 27 jaar.

Activiteiten
0 – 4 jaar (VVE, CJG)
4 – 12 jaar (basisscholen, CJG, evt. schoolartsen maats. Begeleiding PO)
12 – 18 jaar (VO-scholen, zorgteams, leerplicht, jongerenwerk)
18 jaar (Jongerenwerk, schooluitval/ werk en inkomen/ Mondriaan) tot 27 jaar

AMV Wassenaar van 18- naar 18 + tot 27

In Wassenaar worden minderjarige statushouders (AMV) gehuisvest. Vanaf het moment dat zij 18 zijn worden zij geacht zelfstandig te kunnen functioneren. Ook dient er nieuwe huisvesting te worden aangeboden. In de praktijk blijkt dat deze jongeren veel aandacht en begeleiding vragen, en het risico op schooluitval, schulden, etc. groot is. Met Nidos en Jeugdformaat worden nadere afspraken gemaakt over de begeleiding van AM van 18- naar 18+ en verder. De gesprekken met Jeugdformaat en Woningcorporaties zijn gestart.

De begeleiding van jongeren vanaf 18 jaar dient extra aandacht te krijgen in de afspraken rond begeleiding taal, opleiding en werk. Voor jongeren vanaf 18 jaar gaan we uit van een scholingstraject met taal en beroepsschakeling tot 27 jaar.

Actiepunten:

- Monitoring plaatsing kinderen statushouders binnen PO
- Faciliteren taalondersteuning aan kinderen statushouders PO
- Onderzoek voortgang AMV-locaties wassenaar
- woonbegeleiding en studie 18 +

6. Participatieverklaring Inburgering en taal

Vanaf januari 2017 is de ondertekening van de participatieverklaring door statushouders verplicht. In de participatieverklaring staat, dat de statushouder de Nederlandse kernwaarden Vrijheid, Gelijkheid en Solidariteit onderschrijft. Statushouders moeten binnen een jaar na aankomst de verklaring hebben ondertekend. Daartoe wordt het participatie voorbereidingstraject uitgevoerd in samenwerking met relevante partners, zoals de bibliotheek, vrijwilligerswerk etc. De inburgeringswet verandert per 1 juli. Dan zal ook de participatieverklaring worden opgenomen in de inburgeringswet.

Gemeenten hebben op grond van de wet inburgering sinds 2013 geen regie meer op de inburgering. Op dit moment staat dit op grond van de evaluatie van de inburgering (rapport Inburgering van de Rekenkamer, januari 2017) ter discussie. Het standpunt van de VNG is dat de gemeente meer regie moeten kunnen voeren, zodat ook op resultaten gestuurd kan worden. In Wassenaar willen we in 2017 de regie daar waar mogelijk en wenselijk naar de gemeente trekken. In het inburgeringsexamen is de taal, en de oriëntatie op de samenleving en werk opgenomen. Er zullen afspraken worden gemaakt met inburgeringsaanbieders over de mogelijkheden de programma's af te stemmen op de lokale aanpak werk.

Het afsluiten van het inburgeringsexamen is geen garantie voor het voldoende beheersen van de Nederlandse taal voor opleiding, participatie of werker is daarom al tijdens de inburgering een alternatief nodig op het gebied van vrijwilligerswerk of taal/ werkstages.

Als vervolg op de inburgering is het mogelijk via het Taalhuis in de bibliotheek, laagdrempelig, taallessen te volgen. Ook wordt er gewerkt met taalmaatjes. Via het ROC Mondriaan is het mogelijk om een hoger taalniveau te bereiken.

Voor jongeren vanaf 18 jaar tot 27 jaar is een traject mogelijk via het Mondriaancollege, waarin vanuit inburgering gewerkt kan worden aan schakelingen naar mbo en hbo-opleidingen (schakeltraject). Dat wordt ook vanuit de afdeling Werk en Inkomen ingezet.

Actiepunten:

- Participatieverklaringstrajecten in 2017
- Actieve regie van de gemeente op inburgering door afstemming met inburgeringsaanbieders.
- Versterken lokale taalinfrastructuur: Taalhuis/ bibliotheek en ROC Mondriaan
- Aansluiting met aanpak werk en inkomen versterken.

6. Werk en inkomen

Het WRR-rapport "geen tijd te verliezen" (december 2015) en het SER-rapport "Nieuwe wegen naar een meer succesvolle arbeidsmarktintegratie van vluchtelingen" (december 2016) wordt het belang van een vroegtijdige oriëntatie op taal en arbeidsmarkt aangegeven. Door zo vroeg mogelijk in te zetten op perspectief en werk, kunnen mensen eerder zelfredzaam en uitkeringsonafhankelijk worden. Het gaat erom de talenten van statushouders in een vroeg stadium in beeld te hebben en om te zetten naar duurzame mogelijkheden op de arbeidsmarkt.

In Wassenaar start dit bij de verlengde intake en assessment bij Werk en Inkomen in Leidschendam-Voorburg. Er wordt uitgegaan van de talenten en mogelijkheden van statushouders, en inzet op vrijwilligerswerk/ taal- en werkstages en betaald werk is noodzakelijk. Vragen en initiatieven van ondernemers en mogelijkheden om taal en werk te combineren worden nadrukkelijk gestimuleerd.

Met de afdeling Werk en inkomen wordt per mei 2017 ten aanzien van statushouders meer maatwerk geleverd. Het uitgangspunt is dat een statushouder naast inburgering altijd minstens één extra spoor doorloopt: opleiding, werk/re-integratie of participatie (ter voorbereiding op werk) of een combinatie van sporen. We bieden in principe dezelfde begeleiding vanuit W&I als voor alle andere uitkeringsgerechtigden.

De maatwerk elementen bestaan uit de volgende trajecten:

- NOA Assessment

In mei 2017 start de pilot NOA-assessment voor vluchtelingen. De NOA-assessmenttool meet de mate van zelfredzaamheid, belemmerende factoren (waaronder mogelijke traumatisering en emotionele stabiliteit), werkzoekgedrag, Nederlands taalniveau, Engels (basis) taalniveau en leerbaarheid van een vluchteling en geeft een snelle indicatie van de afstand tot de arbeidsmarkt. Het is een online instrument en na invulling van alle vragen door de statushouder komt hieruit een geautomatiseerde rapportage. Dit draagt bij aan een goed intakegesprek door de consultants om vervolgens in te zetten op vervolgentrajecten richting werk, onderwijs of participatie.

- Inzet begeleiding naar werk

Op basis van de NOA-assessments zal beoordeeld worden wat er aan extra inzet nodig is ten aanzien van taal begeleiding die we koppelen aan werkplekken, re-integratietrajecten, scholingstrajecten etc. Hierover maken we nog afspraken met partners.

Concreet zijn we momenteel een traject aan het ontwikkelen voor statushouders die begeleid kunnen worden naar werk. Het betreft een werkervaringstraject met extra taalondersteuning en coaching. Dit gaan we met diverse partijen vormgeven.

We gaan periodiek een matchingsbijeenkomst organiseren voor statushouders 'Nice to meet you'. Bij deze bijeenkomst worden statushouders gekoppeld aan werkgevers conform het concept jongeren in de lift. Uitgangspunt is om de volgende bijeenkomsten gemengd te organiseren, dus bijstandsklanten van 27 jaar en ouder en niet alleen statushouders.

- Inzet begeleiding ondernemers

Het begeleidingstraject lijkt grotendeels op het reguliere traject Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ) voor mensen in de bijstand, echter met aanvullende taalondersteuning en een oriëntatie hoe ondernemen in Nederland werkt. Op dit moment zijn twee statushouders uit Wassenaar in beeld voor dit traject. Dit is nog in ontwikkeling, partners worden hiervoor benaderd.

- Inzet schakelprogramma voor jongeren tussen 18 en 27 jaar

We hebben afspraken gemaakt met ROC Mondriaan over een schakelprogramma waarbij jongeren naast de inburgering andere vakken volgen ter voorbereiding op het mbo, hbo of WO. De eerste aanmeldingen hebben al plaatsgevonden. Uitgangspunt is dat alle jonge statushouders tussen 18 en 27 jaar hiernaartoe worden geleid, mits ze het niveau aan kunnen.

- Inzet begeleiding gericht op vrijwilligerswerk/ stages

De stap naar direct werk is soms te groot i.v.m. een te groot verschil met eigen land en taalachterstand. Vrijwilligerswerk en stages zijn belangrijk om te integreren en een belangrijke stap op weg naar werk.

De uitbouw van deze vormen moet nog worden ontwikkeld. Op dit punt moet nog veel ontwikkeld worden in Wassenaar. Er zal worden afgestemd met maatschappelijke partners. Consulenten Werk en Inkomen worden goed op de hoogte gehouden over de mogelijkheden en hebben een doorverwijzende en bewakende rol zodat klanten wel actief ergens mee bezig zijn als ze nog niet richting werk kunnen.

- In gesprek met inburgeringsaanbieders

We gaan in gesprek met inburgeringsaanbieders om de mogelijkheden te bespreken van taalondersteuning op de werkvloer. En we maken praktische afspraken zodat statushouders naast hun inburgering ook een traject naar werk kunnen doorlopen of (betaald) werken.

Actiepunten:

- Uitwerken en faciliteren actieplan Werk en inkomen
- Actieve regie: toeleiding statushouders naar Werk en inkomen, inkoop maatwerktrajecten
- aanpassing opdracht partners.
- Inzet specifieke casemanagers
- Aansluiting bij regionale initiatieven Werk en inkomen
- Aansluiten bij de vraag van werkgevers
- Extra inzet maatregelen schuldpreventie, bijzondere bijstand, aansluiting eerste maand:
- Overbruggingskrediet, huur en inrichtingskosten

8. Regie

De opvang en integratie van statushouders is complex en zeer veranderlijk. Binnen de integratie statushouders lopen diverse beleidsterreinen door elkaar heen. Om samenhang en regie aan te brengen, is projectcoördinatie vanuit de afdeling maatschappelijke ontwikkeling noodzakelijk. Daarmee kunnen een aantal deelopdrachten worden uitgevoerd en wordt een effectieve inzet van middelen en personeel mogelijk. In de periode maart tot en met juni 2017 worden afspraken over de beoogde resultaten met ketenpartners op bovenstaande thema's gemaakt en ook al gestart met de uitvoering ervan.

Het beschikbare budget op grond van de huidige regeling in 2017 is **€ 344.926,00**

Door het teruglopende aantal statushouders zullen de rijksinkomsten in 2018 en daarmee het beschikbare budget teruglopen. Het bestuursakkoord met de VNG loopt af per 31 december, daardoor is op dit moment nog onduidelijk welke middelen er in 2018 beschikbaar zijn voor dit doel.

Voorgesteld om in de begroting voor 2018 een bedrag te reserveren zodat een aantal noodzakelijke voorzieningen in 2018 kunnen worden gehandhaafd.

9. Financiële dekking

Begroting 2017

Activiteit	Bedrag
Maatschappelijke begeleiding	€50.000, -
Specifieke aanpak Jongeren	€20.000, -
Participatieverklaringstraject	€22.500,- (50 x € 450)
AMV-locaties	€11.000,-
Werk en inkomen	€78.000, -
Personele inzet WODV	€36.400,-
Inhuur	€24.766,-
Onvoorzien	€40.000,-
Totaal	€ 282.666,-

Budget 2017 en 2018 vergunninghouders Wassenaar

	Aantal personen	Tarief €	Budget 2017
Budgetoverheveling uit 2016			107.701,00
RMBA middelen oktober t/m december 2016	8	2.370	18.960,00
RMBA middelen 2017	22	2.370	52.140,00
Decentralisatie uitkering heel 2017	45	4.430	199.350,00
Correctie DU maanden november en december 2017 (te ontvangen in 2018)			-33.225,00
Totaal te verwachten inkomsten jaar 2017			<u>344.926,00</u>

	Aantal personen	Tarief €	Budget 2018
Budgetoverheveling uit 2017			-
Decentralisatie uitkering november en december 2017			33.225,00
RMBA (via decentralisatie uitkering)	15	2.370	35.550,00
Totaal te verwachten inkomsten jaar 2018			<u>68.775,00</u>